

NOTISER

Åsljunga – en bygdebeskrivning. Nils-Arvid Bringéus (red). Skrifter utgivna av Örkelljunga Hembygdsförening. Örkelljunga 2013. 294 s., ill.

Nestorn inom svensk etnologi Nils-Arvid Bringéus gör verkligen skäl för det av Sigfrid Svensson myntade uttrycket att en etnolog måste vara född någonstans. För Bringéus del gäller det hantverksorten Örkelljunga i nordligaste Skåne. Han har varit mångårig ordförande i Örkelljunga hembygdsförening, startad 1931, och en flitig författare och utgivare i denna förenings skriftserie. Han författade den första skrften 1949 med titeln *Sången om Örkelljunga kyrkklocka*. År 2013 utkom nummer 49 i skriftserien och det ägnas åt samhället Åsljunga inom Örkelljunga kommun. I denna skrift har Bringéus låtit flera lokala författare presentera utförda arkivstudier i kombination med egna erfarenheter. Boken präglas av en tematisk bredd som avser näringsliv, fritidsliv, missionsväckelser och skolans värld från sent 1800-tal och fram till i dag.

Bringéus själv har belyst grishandeln i Åsljunga genom att följa en handelsman Erhard Eliasson (1895–1986) i efterlämnade handlingar från hans firma. En annan del av näringslivet avser höslåtter på tidigare sjöbottnar. Det belyses av Janne Johansson med hjälp av lantmäterihandlingar som visar ängarnas utbredning och hur detta påverkas av sjösänkningar. Trähantverksbygden Åsljunga förvandlades under 1900-talet till ett samhälle präglat av snickeri- och möbelindustri. En viktig faktor bakom denna utveckling bestod i att järnvägen kom till orten 1894. En produkt som blivit vida känd och såld är Åsljungapallen.

Den sommarturism som förekom i Åsljunga var knuten till sex pensionat som var verksamma under några årtionden. Pensionaten medverkade efter hand till en betydande framväxt av sommarstugebebyggelse under 1930-talet och framåt. Åsljunga blev även en populär skidort för besökare utifrån.

Stig Ekelund presenterar utvecklingen av den lokala sporten med hjälp av protokoll från bildandet av Åsljunga idrottsklubb 1938 och fram till dess att klubben lades ner 2009. Fritids- och friluftsanläggningen Åsljungagården anlades 1942. Sporten ansågs länge onyttig av de äldre som i stället framhöll betydelsen av kroppsarbete men även studier.

Sven-Eric Alfredsson som varit lärare under lång tid i Åsljunga skildrar med hjälp av bevarade protokoll skolornas historia på orten. Det första skolhuset kom till 1870 och var i bruk fram till 1959. En småskola stod klar 1914. En ny skola, von Reisers skola, invigdes 1959 och där blev Alfredsson lärare 1968.

Med hjälp av skolherbarier presenterar Leif Sigbo florans utveckling under 1900-talet. Växtarterna i Åsljunga är noggrant förtecknade i detta kapitel. Särskild uppmärksamhet ägnas åt Åsljungabjörnbäret, ett namn som 1997 blev officiellt inom botaniken.

I Örkelljunga församling har det funnits tretton missionsföreningar. Åsljunga missionsförening och missionshus grundades 1895 och tillhörde Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, EFS. Stig Ekelund analyserar stadgar och protokoll och redovisar även självupplevda minnen från missionsmötena inom EFS och Bibeltrogna Vänner, BV, som uppstod ur EFS 1911. En betydande ungdomsverksamhet med läger har förekommit, inte minst på ungdomsgården Strandhem, som invigdes 1947. Där har ungdomar från flera delar av Sverige samlats. Intresset för EFS: s mission i Afrika och Indien har varit framträdande.

Som uppsummering finner jag det värdefullt när lokalhistoria kan utföras i samarbete mellan universitetsforskare och amatörer på de undersökta orterna. Boken om Åsljunga kan vara en förebild när forskarvärlden vill utföra mikrohistoriska studier i nära kontakter med de människor som bor och är verksamma på de studerade orterna.

Anders Gustavsson, Oslo/Henån